

ה"שומרת" הניפה "סמרטוט" עברי
גלילה רון-פדר
החצי השני
אדם, מוצאים לאור, תל-אביב
גדעון

דמויות

יש שתי דמויות עיקריות בסיפור: וניה וחיים. וניה הוא נציג של המוסד שגר בישראל תחת השלטון הבריטי. יש לו אישה ושני ילדים. בדרך כלל המשפחה גרה בבית קטן ברמת-רחל, אבל לפעמים וניה צריך לטוס לאירופה כדי לעבוד. הוא כבר עבד ביוגוסלביה וטס לצרפת רק כמה שבועות אחרי שהוא חזר מיוגוסלביה. התפקיד שלו בצרפת הוא לגייס אוניה כדי להפליג עם מעפילים מצרפת לישראל, אפילו שזה בלתי-חוקי. הוא אוהב את העבודה שלו, אפילו שהיא קצת מסוכנת. הוא כל הזמן צריך להסתיר את עצמו ואת עקבותיו כי הוא לא רוצה שהמשטרה הצרפתית תגלה את מה שהוא עושה.

באותו זמן, חיים הוא ילד בן שלוש-עשרה שגר בפולניה. הוא גר עם אישה לא יהודית בשם מרי. חיים הוא הבן של שני אנשים שמתו במחנות ריכוז, והוא יודע את זה אבל לא באמת מבין מה קרה להם. כשיום אחד איש מהמוסד בא אל הבית של מריה, חיים החליט לברוח ממנה ולנסות להפליג לישראל. הוא בורח ממנה ומוצא בית יתומים של ילדים שהוריהם מתו בידי הנאצים. הוא פוגש את יונה, ילדה בת-גילו אבל יותר גבוהה ממנו. הם הופכים לחברים טובים, וחיים אפילו אוהב אותה קצת. שניהם חיים עם אולי מאה ילדים אחרים וכמה מדריכים וכל הזמן נוסעים ממדינה למדינה, מנסים למצוא דרך לים ולישראל. הוא גם מחפס את דודתו בשם "שרה לוסטיג", ופוגש אותה בסוף הסיפור.

עלילה

החצי השני של הספר התחיל כשחיים, יונה, והיתומים האחרים נסעו באירופה והמשיכו בדרך אל הים ואל ארץ ישראל. בתוך חודש הם נסעו ברכבת מפולניה למרסיי. כל הזמן, הילדים דיברו וחשבו על ארץ ישראל, על האנשים שם, ועל החיים שם. חיים גם חשב על דודתו שרה לוסטיג ואם הוא יפגש אותה בישראל. הילדים עלו על אחת מהאוניות של ההגנה במרסיי. הילדים חכו לכמה ימים, וביום האחרון המפקד של האוניה הודיע לכל הילדים שהוא רצה לדבר עם ילד בשם "חיים ליברמן". חיים היה נרגש אבל לא ידע למה המפקד רצה לדבר איתו.

כשחיים עלה על הספון של האוניה, המפקד שאל אותו אם הוא ידע מישהי בשם "שרה לוסטיג". חיים קפא ולא האמין את אוזניו. האם מישהו יודעת את דודתו? האם היא עדיין חיה? המפקד אמר לו ששרה עדיין חיה ואפילו עזרה לו לגייס אוניה. אחד מהילדים על האוניה הגיד לו שחיים חיפס אותה, והוא רצה לעזור לו למצוא אותה. שרה היתה על אוניה אחרת שגם תפליג לפלסטינה, והמפקד הבטיח שהוא יעזור לו כשהם יגיעו לישראל. חיים היה שמח מאוד ולא היה יכול לחכות לפגוש את שאר היחיד של משחפתו.

אחרי כמה ימים, האוניה התחילה להפליג לישראל. כולם היו שמחים מאוד ורצו להגיע סוף סוף. אבל שני ימים לפני שהם הגיעו לחוף הים, ספינה בריטית עצרה אותם. המפקד של הספינה ציווה את הפליטים לעצור ולא להיכנס לאזור של המנדט הבריטי. הישראלים על האוניה לא עצרו והמשיכו להפליג לישראל. סוף סוף, אחרי כמה אזהרות, חיילים בריטיים עלו על האוניה והתחילו ללכת אל הספון. הילדים והמבוגרים לחמו נגדם והיכו אותם. חיילי הבריטיים התחילו לירות במבגרים ובילדים בכדורים אמיתיים. חיים, שהחליט להיות אמיץ וללחום, נפגע ברגל וכמעט מת מדימום. בסוף הדבר, כל הפליטים נאספו והוכנסו למחנות

בכפריסין, שהוא אי בים התיכון. חיים והאנשים האחרים שנפגעו נשלחו לבית חולים בחוף הישראלי. אחרי שהוא נרפא, חיים חזר אל כפריסין. כשהוא נכנס למחנה הנערים, יונה באה אליו ולקחה אותו לאוהל שלו. כשהוא נכנס אל האוהל, הוא ראה אישה יושבת על מיטתו. יונה אמרה לו שהיא דודתו שרה. חיים התחיל לבכות וחבקה את שרה. הם סיפרו אחד לשני את סיפוריהם: מה קרה לאהובים אחרים, איך הם ברחו מהנאצים, ואיך הם עלו על אוניות אחרות. חיים הלך לישון שמח ומלא תקווה. יום הבא, איש בן עשרים בא לבקר אותו. הוא ביקש ממנו לבוא תוך מנהרה ארוכה תחת האדמה. הם נכנסו לחדר קטן עם כמה אנשים אחרים. היה באמצע החדר שולחן, ועליו תנ"ך ואקדח. המנהיג של האנשים אמר לחיים שהם התרשמו ממעשיו על האוניה ובדרך מאירופה לישראל. הם רצו שהוא יתגייס להגנה כדי להגן על פליטים אחרים ועל המדינה היהודית שתהיה בארץ ישראל. חיים הסכים והישבע עם ידיו על התנ"ך והאקדח.

הערכה

נהנתי מהחצי השני של הספר. היתה הרבה פעולה וגם היה מתח. נהנתי מאוד מהסצנה שבה חיים לחם נגד החיילים הבריטיים. חיים היה אמיץ מאוד וגם גאה ביהדותו ובמדינתו. אני לא יכול לדמיין לעצמי שילד קטן כמוהו יכול ללחום נגד האמפיריה הבריטית. הדבר הנפלא בעיניי הוא שבסוף, היהודים והציונים נצחו. גם נהנתי מהסצנה שבה חיים פגש את דודתו. הוא היה כל כך שמח ויכולתי לדמיין את כל ההרגשות שהוא הרגיש ברגע הזה. אני חושב שהפגישה הזאת היא מטפורה שמסמלת את השינויים בין השואה ובין מדינת ישראל החדשה. הסגנון של הסופר מזכיר לי את הסגנון של דבורה עומר. אמליץ על הספר כי הוא מעניין, מלא מתח, ומלא פעולה.

פרק נוסף

אחרי כמה שבועות במחנה בכפריסין, חיים והפליטים האחרים שמעו שהם יפליגו לארץ ישראל ביום הבא. סוף סוף הם ייגעו לארץ הקדושה וישתתפו בבנוי של המדינה החדשה. חיים היה הכי שמח וטוב לב כי הוא מצא את השאר היחיד של המשפחה שלו. הם יחיו ביחד, והוא ימשיך את משפחת "ליברמן". וחיים ידעה מי תעזור לו בתפקיד הזה. "יונה", הוא לחש כשהוא בא אליה לפני שהלילה נפל. "כן, אתה צריך משהו?" היא ענתה.

"לא אבל... רק רציתי... רציתי לומר תודה. תודה על הכל. תודה שהתחברנו לפני כמה שנים בבית היתומים בפולניה. את היתה הילדה היחידה שטיפלה בי. את היתה החברה היחידה שלי. את עזרה לי לא לחשוב על דודתי כל הזמן, ואת גם עזרה לי למצוא אותה. אני לא יכול להגיד לך כמה את עזרת לי, ומה היה קורה לי אילו לא עזרת." יונה הביט בעיניו ולחשה "עשיתי את כל הדברים האלה כי אני אוהבת אותך. ראיתי איך אתה טיפלת בשני הילדים הקטנים ושלא עזבת אותם. ראיתי איך אתה לחמת נגד החיילים הבריטיים על האוניה ללא היסוס. וראיתי את הכאב בעיניך כשקראת את ההודעה של דודתך. רציתי לעזור."

השנים חבקו. וחיים הבין משהו. זאת היתה הפעם הראשונה בשנים שהוא חיבק מישהו שהוא אהב כמו משפחה. בשנים בבית של מריה ובבית היתומים ובדרך לישראל, לא היתה לו משפחה אמיתית.

יום הבא, כולם במחנה עלו על אוניה בריטית כדי לנסוע לישראל. הם ראו את חוף הים והתחיל לשיר את "התקווה". חיים ויונה שרו בקול רם והיו גאים מאוד בעם שלהם ובארץ שלהם. ומעליהם, על הספון, וניה הביט בזוג הצעיר. הוא גם רצה להיות בארץ עם המשפחה שלו לפני שהוא יפליג לאירופה לגייס עוד אוניה. הוא באמת רצה להיות עם המשפחה שלו,

אבל כשהוא ראה את חיים ויונה מחבקים אחד את השני, הוא זכר למה הוא סיכן את חיים:
כדי לעזור ליהודים אחרים שבלעדיו, לא יהיו להם חיים. ובזיכרון הזה, הוא התחיל לשיר את
ההמנון שמלא את כולם בתקווה.